Projev prof. Zuzany Růžičkové,
bývalé vězenkyně koncentračních táborů Terezí a Auschwitz-Birkenau,
na slavnostním shromáždění
u příležitosti
Dne památky obětí holocaustu a předcházení zločinům proti lidskosti

Senát Parlamentu ČR, 27. ledna 2011

Jsem muzikant, ne řečník, a je těžké zde před Vámi hovořit. Promiňte proto, uslyšíte-li mnohé, co už bylo řečeno, a to mnohem lépe, nebo i něco, co jsem v jiném kontextu již o sobě vypověděla.

V době kdy jsem vyrůstala, nebylo nic neobvyklého na tom, být Židem a českým vlastencem. To byl duch Masarykovy republiky, jejž otrávil až smrtelný jed nacismu. Sama pocházím ze Sokolské a legionářské rodiny, a teprve když nacisté zasáhli do našeho života, musela jsem si položit otázku, proč jsem náhle vydělena ze společnosti, jejímž jsem se cítila přirozeným členem.

Dovedlo mne to k zájmu o judaismus, který nesmírně obohatil můj život. I když někdy musím prožívat dvojí úzkost – o osud tohoto i izraelského národa.

Když nám v roce 1938 poslala rodina z Chicaga papíry opravňující k emigraci do USA, řekl můj tatínek: „Vlast se neopouští, když je v nesnázích.“ Zemřel v Terezíně v roce 1943, bylo mu 48 let…

Jsem vděčná za toto každoroční setkání na půdě Senátu České republiky, kde naši státníci vzdávají úctu československým občanům, obětem holocaustu. Není to ani trochu samozřejmé a moc si toho vážíme. Ale v záhlaví tohoto shromáždění je i „předcházení zločinům proti lidskosti“, věc neméně významná.

Začetla jsem se nedávno – při příležitosti nové inscenace – po létech znovu do Čapkovy „Věci Makropulos“ a jako starý člověk jsem stanula v údivu nad tím, jak mlád Čapek pochopil tragédii dlouhého, natož nesmrtelného života, to, že se před vaším zrakem jisté jevy a situace zdánlivě neodvratně opakují, že se jako lidstvo i

jako jednotlivci dopouštíme stále stejných chyb, stále se pohybujeme v nekončící spirále, z níž se marně snažíme uniknout.

Pro věčnou naději, že se to jednou podařit musí, se tu scházíme. Proto my, přeživší, vydáváme svědectví, snažíme se vyslovit nevyslovitelné, popsat nepopsatelné utrpení, tak bezmezně nelidské, tak ďábelsky cynické, že se tomu lidský rozum vzpírá uvěřit. Toto je pak snadné zneužít, a až nebude svědků…

Dokud nebudeme dost silní na to, abychom se podívali realitě do tváře, a dost inteligentní na to, abychom se poučili ze zkušeností, nic se nezmění a toho se bojím. Pan Werich říkával, že pravda vítězí, ale dá to fušku. Zdá se mi někdy, že už na tu fušku zapomínáme, že jsme zlenivěli, že roste liknavost myšlení, snad i jistý mentální infantilismus, a to nejen u nás. Místo umění, které se musí ke katarzi probolet, jen plytká zábava, místo obětavého vlastenectví pohodlné „ubi bene, ibi patria“ atd. atp., všichni bychom mohli povídat.

Tak se stáváme slabou a snadnou obětí různě infiltrovaných i inherentních partikulárních nenávistí, ať už etnických, náboženských či třídních, tím se dostáváme do ohrožení a spirála se točí a točí…

My všichni tady tomu musíme a chceme čelit v každé podobě a na každém kroku. Každému z vás a za nás za všechny - za to děkuji.